

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.188/2004/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Bogdán Vass Kft. (Kaposvár.) I.r., Dévgép Kft. (Kaposvár) II.r. Győri Kft. (Kaposvár) III.r. és Kapos Glas Kft. (Kaposvár) IV.r. felpereseknek a Gazdasági Versenyhivatal alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében, amelybe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében a Korona 2001. Kft. (Kaposvár) beavatkozott, a Fővárosi Bíróság 2004. évi május hó 25. napján kelt 7.K.30.908/2004/4. számú ítélete ellen a felperesek által 5. sorszám alatt előterjesztett és 6. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket arra, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - az illetékhivatal külön felhívására - 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította. Az irányadó tényállás szerint a Bázis Dél-dunántúli Építőipari Vállalat tulajdonát képezte a Kaposvár, Kanizsai u. 56. szám alatti ingatlanon található egységes ipartelep, amely önálló gáz- és villamos energia ellátással rendelkezett, a vízellátást a saját tulajdonában lévő kútjáról biztosította. A Vállalat felszámolása során a felszámoló az ipartelepet akként hasznosította, hogy önálló helyrajzi szám alatti ingatlanegységeket alakított ki, amelyeket részben bérbeadás útján hasznosított, részben értékesített. A létrehozott önálló ingatlanok közül mindegyik rendelkezett villamos

energia-, gáz- és víz vételi lehetőséggel. A felperesek adás-vételi szerződésekkel vásárolták az így kialakított ingatlanok közül, amelyek kapcsán az eladó tájékoztatta őket arról, hogy a vevők részére a szerződésben meghatározott mértékű villamos energia-, víz-, illetőleg gázkontingenst ad át azzal, hogy a közművek üzemeltetésére kifejezetten az e célra létesített Mecsek Holding Kft-vel szolgáltatási szerződésben kell megállapodniuk az érintetteknek. A felperesek a Mecsek Holding Kft-vel önálló szolgáltatási szerződéseket kötöttek, amelyek a víz-, gáz-, villanyszolgáltatáson túl egyéb szolgáltatásokat (portaszolgálat, szemétszállítás) is biztosítottak a felpereseknek. A közüzemi szerződéseket a KÖGÁZ Rt-vel, a DÉGÁZ Rt.-vel a Mecsek Holding Kft. kötötte meg, amely az egész ipartelepre önálló főmérővel rendelkezett. Ennek alapján az össz fogyasztásért a szolgáltatási díjat ő fizette meg a közüzemi szolgáltatók részére és a felperesekkel megkötött szolgáltatási szerződés szerint számolt el a felperesekkel.

Az alperesi beavatkozó 2001. évben a volt ipartelepen ingatlanegységeket vásárolt, és a Mecsek Holding Kft-vel megkötött szerződése alapján a Mecsek Holding Kft. jogutódja lett a szolgáltatási szerződések kapcsán. Az alperesi beavatkozó a szolgáltatási szerződésből eredő kötelezettségeket és jogokat átvállalta, amelyhez a felperesek hozzájárultak. Az alperesi beavatkozó szolgáltatása kezdetét követően levélben fordult a felperesekhez az ipartelep várható költségeinek, a közművek díjainak összesítése, javasolt felosztása, a várható költségek, továbbá díjak tárgyában. Megegyezésük hiányában az alperesi beavatkozó 2001. december 18. napján 2001. december 31. napjára a szolgáltatási szerződéseket felmondta. A felperesek a felmondást nem fogadták el, ahogyan a megemelt díjakat sem, és közölték, hogy gondnoksági szolgáltatást nem igényelnek. Az alperesi beavatkozó 2002. május 30-án az áramszolgáltatást megszüntette.

Felperesek kérelmére a Kaposvári Városi Bíróság a 15.G.21.283/2002/2. sorszámú ideiglenes intézkedésével az alperesi beavatkozót a közművek elzárásától eltiltotta, majd a Somogy Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság által 2003. október 15. napján kelt 3/I.Gf.21.202/2003/6. számú ítéletével helybenhagyott 73. sorszámú ítéletében megállapította, hogy a felperesek vonatkozásában a Mecsek Holding Kft-vel kötött szolgáltatási szerződések alapján szolgáltatni köteles. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felpereseknek az ipartelepen megvásárolt ingatlanaikra vonatkozó adás-vételi szerződéseik nem terjedtek ki az eladó által biztosított közmű kontingensek tulajdonjogának megszerzésére. A felek megállapodása csak arra ad lehetőséget, hogy az eladó az általa biztosított kontingenseket a Mecsek Holding Kft-vel köendő szolgáltatási

szerződésben biztosítsa a felperesek részére. A felmondás azonban a szerződésekben kikötött felmondási időnek nem felelt meg.

Az alperes versenyfelügyeleti eljárást indított annak megállapítására, hogy az alperesi beavatkozó a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvénynek (a továbbiakban: Tpv.) a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést tiltó 21. §-át megsértette-e esetleges erőfölényével, amikor a Kaposvári, Kanizsai u. 56. számú ipartelepen működő felperesek számára az általa nyújtott víz-, elektromos áram- és gázszolgáltatás során árait kialakította, illetve amikor e vállalkozásokat általuk nem igényelt szolgáltatás igénybevételére kötelezte.

Az alperes a 2003. december 10. napján kelt Vj-57/2003/67. számú határozatában az eljárást megszüntette. A határozat indokolása szerint a II.r. felperes 2003. júniusától rácsatlakozott a városi villany-, földgáz-, illetve víz és szennyvízhálózatra, a IV.r. felperes 2003. augusztus 1-től új szolgáltatási szerződést kötött az alperesi beavatkozóval, továbbá a Magyar Energia Hivatal ellenőrzésének eredményeként felszólította 2003. május 13-án az alperesi beavatkozót arra, hogy jogosulatlan gázszolgáltatását 30 napon belül meg kell szüntetnie. Az alperes kifejtette, hogy a gondnoksági díj körében az alperesi beavatkozó tudomásul vette, miszerint a szemétszállítást a cégek egyenként kívánják megoldani, ezért március 1-jén eltörölte a gondnoksági díjat, változatlanul ragaszkodik azonban a telep egységes őrzésének fenntartásához.

Az alperes idézte a Tpv. 21.§-át, amely szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen az üzleti kapcsolatokban - ide értve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is - tisztességtelen vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni. A Tpv. 22.§-ának /1/ bekezdése értelmében pedig gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

Földrajzi piacnak az alperes az ipartelep területét tekintette, míg érintett termékpiacnak a vizsgált magatartással érintett termékek körét. Eldöntendő kérdésként jelölte meg azt, hogy a

földrajzi piacon képes-e az alperesi beavatkozó mellett más szolgáltató is megjelenni, illetve, hogy e lehetőség fennállása eredményezheti-e az érintett termékpiacnak a kínálati helyettesíthetőségből fakadó szélesebb meghatározását. Véleménye szerint az érintett piac meghatározásakor - vagy közvetlenül az erőfölény vizsgálatakor - figyelembe kell venni, hogy van-e olyan vállalkozás, amely az érintett terméket helyettesítő árut az érintett földrajzi piacon nem kínál, de ésszerű időn belül megfelelő áron képes lenne a fogyasztók számára szolgáltatni. Amennyiben piacra lépése rövid időn belül, kellő mértékben valószínű, úgy adott vállalkozást a piacon lévőnek kell tekinteni, ha a piacra lépése nem tekinthető azonnalinak, úgy az erőfölény kapcsán potenciális versenytársként lehet értékelni.

Az alperes megállapította, hogy a kínált szolgáltatásokat nem, hogy más vállalkozás is tudja nyújtani, hanem tipikusan az adott térségben szolgáltatási engedéllyel rendelkező közművek végzik e tevékenységet. Kivételesnek számít, hogy az alperesi beavatkozóhoz hasonló vállalkozás nyújtson közműszolgáltatást. A telep földrajzi térségében működő közszolgáltatók képesek az alperesi beavatkozóéval megegyező szolgáltatást nyújtani, sőt annál bizonyos esetekben olcsóbban is. Az alperes megállapította, hogy a piacra lépés ideje, illetve a többletköltség okozása körében az ivóvíz ellátás 90 nap alatt, az elektromos ellátás legfeljebb 2 hónap alatt megoldható.

A gázszolgáltatás esetében egy hónaptól akár kilenc hónapig is kiterjedhet a kiépítés ideje függően a felek telepen belüli elhelyezkedésétől. Az átállás költségekkel jár, azonban nem ró elviselhetetlen terhet a váltást választókra.

Az alperes kifejtette, hogy a Tpv. alapján a gazdasági erőfölény lényege a független viselkedés lehetősége. A földgázszolgáltatás tekintetében az alperesi beavatkozó által ellátott vállalkozásoknak nem, hogy a máshoz forduláshoz lehetősége volt adott, hanem arra, ahogy a Magyar Energia Hivatal felszólítása tartalmazza, egyenesen törvényes kötelezettségük volt. Az illegális tevékenységnek egyébként sem lehet legális, versenyjogi eszközökkel védendő piaca. A villamos-energia szolgáltatás körében az alperes megállapította, hogy alaki ok miatt hasonlóan jogszerűtlen volt a szolgáltatás, de az utólag pótolható. Kifejtette, hogy tartós, a felek közötti jövőbeni kapcsolatot előre szabályozó szerződéses jogviszony esetén a szerződéskötés időpontjában kell értékelni az erőfölényt, a kiszolgáltatottságot. Ha a szerződés rendelkezései hozzák később valamely szerződő felet kiszolgáltatott helyzetbe, akkor nem mondható, hogy a másik fél gazdasági erőfölényes helyzetben lenne. A felperesek

ingatlanuk megvásárlásakor azt közüzem nélkül vették meg. A vásárlás időpontjában tehát még ha volt is átállási költség, azzal kalkulálhattak (összevetve az átcsatlakozási költséget a drágább „helyi” szolgáltatási díjakkal), amikor meghozták azt a döntést, hogy nem váltanak szolgáltatót. Reális lehetőségük lett volna ily módon a vásárlás időpontjában más szolgáltatót választani, az ezzel járó költségek pedig összevetve az ingatlan közüzem nélküli alacsonyabb árával, nem mondhatók olyan nagyságúnak, ami ezt a váltást pusztán elméleti lehetőséggé degradálta volna.

A relatív erőfölény - ellentétben az e vonatkozásban abszolút erőfölénnyel - két vállalkozás szerződéses viszonyán belül keletkezhet olyan esetben, amikor egyik vállalkozás egy, a szerződéskötéskor előre nem látható és a másik szerződő vállalkozás magatartására visszavezethető ok miatt a szerződésből aránytalanul hátrányos feltételekkel tudna kilépni. Mászhozfordulási lehetőség volt az, hogy az alperesi beavatkozó konkrét ajánlatot tett a telep közös üzemeltetésére is, amit azonban a felperesi bejelentők nem fogadtak el. Lett volna lehetőségük tehát saját maguk szolgáltatójává válni, amely lehetőség kizárja az alperesi beavatkozó relatív erőfölényének a megállapítását, mivel a felperesek számára az alperesi beavatkozó lehetővé tette volna a szerződésből való kilépést ésszerű közös üzemeltetés révén.

A felperesek keresetükben a határozat hatályon kívül helyezését, az alperes új eljárásra kötelezését kérték. Kijelentették, hogy elfogadják, miszerint az alperesi beavatkozó nem köteles gázt szolgáltatni, mivel tevékenysége illegális, ugyanez azonban az elektromos áram vonatkozásában nem teljesül. Nem helytálló az a hatósági megállapítás, hogy módjuk lett volna saját maguk szolgáltatójává válni. A közös gazdasági társaság létesítése bizalmi viszony, megalapításának hiánya nem zárhatja ki a bejelentett relatív erőfölényt. Alaptalan az a határozati álláspont, hogy lehetőségük lett volna szolgáltatót váltani és kiépíteni saját rendszerüket. Annak a tudatában vásárolták meg ingatlanaikat, hogy azokhoz bizonyos közműkontingens tartozik, és azt folyamatosan szolgáltatják a részükre. Gazdaságtalan és értelmetlen lett volna kiépíteni a hálózatot akkor, amikor kisebb felárral folyamatosan biztosított volt számukra a szolgáltatás. Semmiféle adatot nem közölt az alperes abban a körben, hogy a vásárlás időpontjában a felpereseknek lehetőségük lett volna gazdasági helyzetük okán más szolgáltatót választani, nem állapíthatta volna azt meg, miszerint a más szolgáltatóhoz fordulás költségei nem mondhatók nagy nagyságrendűnek. Az a körülmény, hogy valamely vállalkozás anyagilag finanszírozni tudja a közmű kiépítését, még nem azt

jelenti, hogy ezt minden egyes, az ipartelepen belül működő cég meg tudja tenni. Vizsgálni kell ugyanis azt, hogy az egyes cégek az ipartelepen belül hol helyezkednek el, mert a beruházás nagyságrendjét az is befolyásolja. Az alperes határozatában azt a tényt egyáltalán nem értékelte, hogy az alperesi beavatkozó 2002. évben két alkalommal is önkényesen elzárta az áramszolgáltatást annak érdekében, hogy az érintettek az érvényes szerződéssel szemben az általa egyoldalúan megállapodott árakat részére kifizessék.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartásával a kereset elutasítását kérte.

Az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását kérte.

A felperesi képviselő a tárgyaláson előadta, hogy abban az esetben, hogy ha szerződésszerűen mondja fel az alperesi beavatkozó a szolgáltatói szerződéseket, azaz a három hónapos felmondási időt betartja, úgy a szerződésszerű felmondása elfogadható lett volna.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339.§-ának /1/ bekezdése alapján elutasította. Az elsőfokú bíróság indokolásában idézte a Tpv. 21.§-ának a) és f) pontját, 22.§-ának /1/ és /2/ bekezdését, 14.§-ának /1/ és /2/ bekezdését. Álláspontja szerint azt kellett megítélnie, hogy a más szolgáltató igénybevételéhez szükséges egyszeri hálózatkiépítés költsége korlátozta-e oly mértékben a más szolgáltatóhoz fordulás lehetőségét, hogy az lényegében az alperesi beavatkozó számára monopol helyzetet, gazdasági erőfölényt teremtett. Az elsőfokú bíróság egyetértett azzal az alperesi véleménnyel, hogy közüzemi szolgáltatások igénybevételére az ilyen tevékenység végzésére engedéllyel rendelkező közüzemi szolgáltatókhoz kell fordulni - az alperesi beavatkozó lényegében nem közüzemű szolgáltató, csak azt átadó volt -, és ezen városi közüzemi szolgáltatók szolgáltatásai nem vitásan jelentősebb összeg befektetésével, de igénybe vehetők. A felperesek a szerződéskötéskor tisztában voltak a fennálló helyzettel, azzal kalkulálhattak, és akkora árat fizettek az ingatlanokért, amely a közművesítés költsége mellett is számukra még mindig megfelelő volt. Amennyiben nem így tettek, ez saját üzleti kockázatuk, amelyből származó veszteség vagy kiszolgáltatottság következményei másra nem háríthatók át. Az a tény, hogy a felperesek közül egyesek a városi közüzemi szolgáltatókhoz fordultak, azt az alperesi megállapítást igazolja, hogy a máshoz fordulás korlátai nem voltak olyan erősek, hogy a városi közüzemi `szolgáltatások ésszerű helyettesítő áruként ne lennének figyelembe vehetők. Ebből pedig az következik, hogy az érintett piacon

több szolgáltató igénybevételére potenciális lehetőség volt, utóbb ez reális lehetőséggé vált, amely körülmény a gazdasági erőfölény létét kizárja. Az elsőfokú bíróság figyelemmel volt arra is, hogy a közüzemi szolgáltatások piaca speciális, más jogszabályokban foglalt részletes szabályozás alatt álló piac, amely tipikusan hosszú távra szóló szerződési kapcsolatok létrejöttét feltételezi a piaci szereplők és a fogyasztók között. Ebből következőleg az átállás költségeit a hosszú távú igénybevételből származó költségekhez kell viszonyítani. Az alperesi beavatkozó akkor lett volna gazdasági erőfölényben, ha a megvalósított áremelés ellenére a felperesek racionális és ésszerű reakciójaként nem lett volna elvárható az átállás a magas költségek miatt.

A felperesek fellebbezésükben az ítélet megváltoztatásával kereseti kérelmük teljesítését kérték. Kijelentették, hogy amennyiben az ingatlan adás-vételi szerződéseiket, továbbá az alperesi beavatkozó által kötött szolgáltatási szerződéseket áttekintik, úgy az állapítható meg, hogy joggal lehettek abban a felvetésben, miszerint közművel együtt vásárolták meg ingatlanaikat, illetve, hogy a közművek szolgáltatása folyamatos lesz a számukra. Mivel a máshoz fordulásuk lehetősége korlátozott, és az alperesi beavatkozó a szolgáltatásából ideiglenesen kizárta őket, és ezzel a magasabb díjazást kikényszerítette, megvalósította a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést. Az alperesi beavatkozó szerződésszegése, az igénybevételtől való elzárás megbénította gazdasági életüket. E szerződésszegésnek azért van versenyjogi jelentősége, mert az alperesi beavatkozó helyzetéből adódóan nem volt más lehetőségük, nem volt alkalmuk arra, hogy azonnal vagy rövid időn belül más szolgáltatóhoz forduljanak. Nekik ott és akkor eleget kellett tenniük az alperesi beavatkozó igényének, mert egyébként a tevékenységük megbénul.

Az alperes és az alperesi beavatkozó a fellebbezésben foglaltakra észrevételt nem nyújtottak be.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokból okszerű következtetésre jutott, jogi okfejtéseivel a másodfokú bíróság mindenben egyetért. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206.§-ában foglaltaknak megfelelően valamennyi körülményt mérlegelve hozta meg döntését, amelyet megfelelő módon indokolt is. A felperesek fellebbezésükben olyan konkrét, a mérlegelés okszerűségét cáfoló vagy jogszerűségét vitató indokot felhozni nem tudtak, amely az ítélet

megváltoztatását megalapozná, olyan új tény, vagy körülményt nem jelöltek meg, amely fellebbezésük kedvező elbírálását eredményezhetné.

Mindezek folytán a másodfokú bíróság a Pp. 254.§-ának /3/ bekezdése értelmében lényegében helyes indokai alapján hagyta helyben az elsőfokú bíróság fellebbezéssel érintett ítéletét.

A fellebbezésben foglaltakra utalással mutat rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy a Somogy Megyei Bíróság 2003. október 15. napján kelt 3/I.Gf.21.202/2003/6. számú ítéletében foglaltak alapján a felperesek a 2004. július 20-án kelt fellebbezésükben alappal már nem hivatkozhatnak az ingatlanaik adás-vételi szerződése kapcsán téves feltevésre, ugyanis a megyei bíróság azt állapította meg, és ez mint ítélt dolog vonatkozik a felperesekre is; hogy az adás-vételi szerződéseik nem terjedtek ki az eladó által biztosított közműkontingensek tulajdonjogának megszerzésére.

A Pp. 164.§-ának /1/ bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek nem bizonyították az alperesi beavatkozó abszolút és relatív erőfölényét, erőfölény hiányában pedig azzal visszaélni sem lehetséges. Az alperes kimunkálta határozatában a más szolgáltatókhoz áttérés költségeit, amellyel szemben a felperesek adatokat, számításokat elő nem terjesztettek, gazdálkodásuk eredményével az áttérés beruházási költségeit nem vetették össze. Számszakilag nem igazolták, és okiratokkal nem bizonyították azt, hogy az alperesi adatok ne lennének helytállóak.

Az alperes általánosságban meghatározta mind az abszolút, mind a relatív erőfölény álláspontja szerinti jellemzőit, és azt a felperesek helyzetére konkretizálta. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesi okfejtéssel szemben a felperesek alapos, és igazolt érvelést nem terjesztettek elő, így kereseti kérelmük bizonyítatlan és megalapozatlan maradt.

Az alperesnek és az alperesi beavatkozónak a másodfokú eljárásban költsége nem merült fel, ezért annak megfizetéséről a Fővárosi Ítéltáblának nem kellett rendelkeznie, míg a sikertelenül fellebbező felperesek kötelesek a 6/1986.(VL26.) IM rendelet 13.§-ának /2/ bekezdésében foglaltak alapján a tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték egyetemlegesen viselésére, a Pp. 82. §-ának (1) bekezdése szerint.

Budapest, 2005. évi július hó 6. napján